

ประสิทธิผลการบริหารจัดการของหน่วยบริการปฐมภูมิหรือเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ จังหวัดศรีสะเกษ

อินทุภา ทองพันชั่ง,ส.บ.¹, สมัย ลาประวัตติ, ส.ด.²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการของหน่วยบริการปฐมภูมิหรือเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิจังหวัดศรีสะเกษ 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการและ 3) สังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาการบริหารจัดการของหน่วยบริการปฐมภูมิ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยหน่วยบริการปฐมภูมิจำนวน 104 แห่งในจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 312 คน ประกอบด้วยหัวหน้าหน่วยบริการปฐมภูมิ 104 คน และผู้ปฏิบัติงาน 208 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามเพื่อประเมินประสิทธิผลการบริหารจัดการใน 4 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัว การบูรณาการงาน การรักษาแบบแผนวัฒนธรรม และความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 20 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิผลการบริหารจัดการของหน่วยบริการปฐมภูมิอยู่ในระดับดี โดยด้านการบูรณาการงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.68) รองลงมาคือด้านความสามารถในการปรับตัว ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.72) ด้านการรักษาแบบแผนวัฒนธรรม ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.75) และด้านความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.79) ตามลำดับ โดยพบว่าหัวหน้าหน่วยบริการมีการประเมินประสิทธิผลสูงกว่าผู้ปฏิบัติงานในทุกด้าน 2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานระดับสูง ($\beta = 0.42$) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ($\beta = 0.38$) การมีส่วนร่วมของชุมชน ($\beta = 0.35$) ภาวะผู้นำของหัวหน้าหน่วย ($\beta = 0.31$) และความพร้อมของทรัพยากรและงบประมาณ ($\beta = 0.29$) โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลการบริหารจัดการได้ร้อยละ 68.5 ($R^2 = 0.685$) 3) ข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) การพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่องในการสนับสนุนระบบบริการปฐมภูมิ โดยเฉพาะในช่วงการเปลี่ยนผ่านหลังการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2) การสร้างกลไกการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่เพียงพอและทันเวลาสำหรับการพัฒนาหน่วยบริการปฐมภูมิ (4) การพัฒนาระบบการฝึกอบรมและพัฒนา ศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และ (5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนและจัดบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารจัดการของหน่วยบริการปฐมภูมิในจังหวัด ศรีสะเกษและพื้นที่อื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันโดยเฉพาะในการวางแผนพัฒนาบุคลากร การจัดสรรทรัพยากร และการสร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนในระดับปฐมภูมิต่อไป

คำสำคัญ: ประสิทธิผลการบริหารจัดการ, หน่วยบริการปฐมภูมิ, เครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิ,

¹ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ E-mail: tuanjai_eye@hotmail.com

² นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ E-mail: samailaprawat@gmail.com

Management Effectiveness of Primary Care Units or Primary Care Networks in Sisaket Province

Inthupa Thongpanchang,*B.P.H.*¹, Samai Laprawat,*Dr.P.H.*²

Abstract

This research aims to 1) study the management effectiveness of primary care units or primary care unit networks in Sisaket Province, 2) analyze factors affecting management effectiveness, and 3) synthesize policy recommendations for improving the management of primary care units. The study employs a mixed-method approach combining quantitative and qualitative research. The sample consists of 104 primary care units in Sisaket Province, with 312 informants, including 104 primary care unit heads and 208 staff members. Research instruments include a questionnaire assessing management effectiveness in four areas: adaptability, integration, culture maintenance, and goal achievement, and in-depth interviews with 20 executives and staff members. Data analysis involves descriptive statistics, multiple regression analysis, and content analysis.

The findings reveal that 1) the management effectiveness of primary care units is at a good level, with integration scoring the highest ($\bar{x}=4.21$, S.D.=0.68), followed by adaptability ($\bar{x}=4.15$, S.D.=0.72), culture maintenance ($\bar{x}=4.08$, S.D.=0.75), and goal achievement ($\bar{x}=4.03$, S.D.=0.79), respectively. Unit heads consistently rated effectiveness higher than staff in all areas. 2) Factors significantly affecting management effectiveness ($p<0.05$) include support from higher-level agencies ($\beta=0.42$), staff capacity development ($\beta=0.38$), community participation ($\beta=0.35$), leadership of unit heads ($\beta=0.31$), and resource and budget availability ($\beta=0.29$). These variables collectively explain 68.5% of the variance in management effectiveness ($R^2=0.685$). 3) Key policy recommendations include (1) developing clear and continuous policies to support primary care systems, especially during the transition period after transferring responsibilities to local administrative organizations; (2) creating mechanisms for integrating work between relevant agencies such as provincial health offices, hospitals, and local administrative organizations; (3) allocating sufficient and timely resources and budget for primary care unit development; (4) developing continuous training and capacity-building systems for personnel; and (5) promoting community participation in planning and delivering primary health services.

The research results can be used as guidelines for improving the management effectiveness of primary care units in Sisaket Province and other areas with similar contexts, particularly in planning personnel development, resource allocation, and building cooperation with communities and relevant agencies to enhance the quality of primary health services for the public.

Keywords: Management effectiveness, Primary care unit, Primary care unit network.

¹ Public Health Technical Officer, Professional level, Sisaket Provincial of Public Health Office. Email: tuanjai_eye@hotmail.com

² Public Health Technical Officer, Senior Professional level, Sisaket Provincial of Public Health Office.

Email: samailaprawat@gmail.com